

*Последвах сърцето си,
а то ме отведе на летището*

с ъ г ъ р ж а н и е

10 – 11

Остров Сарк

Един съвсем обикновен ден

Транссибирска одисея 1&2

24 – 25

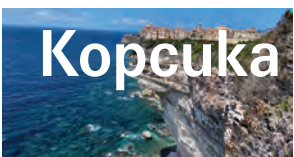
От Иркутск до Улан Уде
От Улан Уде до Улан Батор

44 – 45

Разтърсващо пътуване
и торта с овча лоу

58 – 59

Корсика

Моя любов

Узбекистан

78 – 79

2020 Пир по време на чума

90 – 91

Пакистан

Между ада Пешавар
и рая Хунза

104 – 105

Люксембург

Лецейбуш –
Великото херцогство

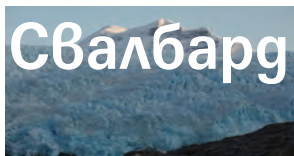
114 – 115

Мианмар

В локвите блестят слънца

130 – 131

Свалбарг

На ръка разстояние от...
Северния полюс

142 – 143

Непал

**Пътешествия
по Непал и Мустанг
с тибетски вкус**

Хроники
от долината Катманду

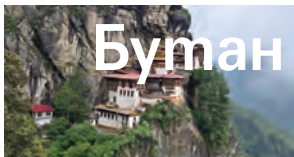
162 – 163

Мустанг

Изгубеното царство Ло

178 – 179

Бутан

Химайлска опера
на щастието в 5 части

210 – 211

...и два бонуса
извън Евразия

Того

Свети Павел
от Того

224 – 225

Френска Гвиана

Кукуругу
и бутилка ром

Остров Сапк

Сарк официално е признат за едно от кътчетата на планетата, където е най-добре да се наблюдават звездите нощем, защото там липсва т.нар. *светлинно замърсяване*: няма автомобили, нито неонов светлини, нито улични лампи (то и улици няма)

Един съвсем обикновен ден

*Някои пътеки няма как да се намерят,
освен ако не се изгубим.*

Пътуването започва странно още отначало – заобикалят ме предимно костюмирани господа с вратовръзки. Събрали са се на групички, пушат, отпиват от чашките си и водят сериозни разговори. Щях да реша, че съм попаднала в британски джентълменски клуб – от тези, които описва Дикенс или поне Удхаус – ако не се намирахме на палуба. На корабчето нещата са някак по-малко достолепни – то се люлее и подскача по вълните, така че редовно ни застигат щедри порции солена вода.

Тъкмо минаваме покрай Хърм – най-малкия обитаем представител на Нормандските острови – 2,4 км дълъг и близо 0,80 км широк. Към 60 души живеят на него. Имат си начално училище с 8 ученици – учителят им пътува всеки ден от остров Гърнси.

– Хубав ден, а? – изтръгва ме от четенето на пътеводителя енергичен глас.

Вдигам поглед – пред мен стои един от костюмираните господа, усмихнат до ушите.

Все пак в британските владения сме – разбира се, че ще си говорим най-напред за времето. Тъкмо се каня да отговоря, че като за есенен ден грее прекрасно слънце, макар и по моите стандарти да е твърде хладно, когато идват следващите въпроси: откъде съм, за първи път ли съм на островите, харесват ли ми...

– Изминалата седмица беше много разнообразна – казвам му. – Бях при приятели в Нормандия и преди да си тръгна, реших да пообиколя островите в Ла Манша, които французите наричат *Англо-Нормандски*, а британците – Channel Islands.

Колко битки е имало едно време за пустите острови! Разположени само на 20-ина километра от френския бряг, те принадлежат на британската корона, но не са част от Европейския съюз, нито дори от Обединеното кралство. Седем от тях са обитавани. Целият архипелаг е с площ 194 км², а столиците му са две – Сейнт Хелиър на остров Джърси и Сейнт Питър Порт на остров Гърнси. Джърси и Гърнси са двата най-големи острова от архипелага и всеки от тях освен британски лири си има и собствени банкноти и монети, които се използват наравно с британските.

– Джърси и Гърнси много ми харесаха, а днес е последният ми ден тук, предвиден за Сарк – казвам.

– А аз отивам в Сарк на погребение! – заявява събеседникът ми.

Тръгвам да му поднасям съболезнования, но той махва с ръка:

– Всичко е наред! Приятелят ми беше на сто години и си поживя добре. Ще пийнем, ще хапнем и ще го изпратим, както подобава.

Е, това обяснява изобилието от костюмирани пасажери на борда.

Той решава, че е назрял моментът да се представи:

– Аз съм Томас от Гърнси. И знаеш ли какво? Ще дойда с теб да ти покажа откъде да си наемеш колело. Нали знаеш, че на Сарк моторните превозни средства са забранени? С изключение на тракторите, та хората да могат да си обработват земята. Тоест единственият начин да разгледаш острова, е пеша или на колело. Е, ако не броим конските впрягове. Но те са за туристи. Мога да те уверя, че с колело е най-симпатично!

– Ама нали отиваш на погребение? – обърквам се аз.

– А, то е чак в дванайсет и половина. Има цял час и половина готовогава! Ти ме чакай тук! – заръчва и изчезва някъде във вътрешността на корабчето.

Остров Сарк вече се очертава на хоризонта. Прилича на огромен кашалот, покрит с искрящо зелена трева. Брегът му е още по-скалист и стръмен от този на другите острови. Всъщност целият архипелаг е опасна зона с чести корабокрушения – особено в миналото, понякога и в наши дни. Пътеводителят казва: *35-километрова брегова ивица с необикновена красота.*

Жителите на Сарк говорят свой собствен език – саркски (sercquiais), който спада към романската езикова група (френско-нормански диалект)

Островът е толкова стръмен, че корабчето акостира кажи-речи под кея и всички пътници чинно се заемат да пухтят по каменните стълби, за да излязат на бял свят. Второто препятствие представлява тунел, изровен директно в скалата, на който пише: *Добре дошли в Сарк*.

Томас не се вижда никъде. Но когато се измъквам от тунела, той внезапно префучава в галоп покрай мен и пътът се провиква:

– Тичай! Тичай!

Оглеждам се озадачено – на мен ли говори? Явно да, защото той се обръща, ръкомахайки като регулировчик, нападнат от оси, и повтаря задъхано:

– Бързо! Тичай!

Гони ли ни някой? Може да си имат някое местно Неси, което да из-
яжда по един пътник от всеки курс на корабчето, и Томас гледа да се
увери, че това няма да съм аз. Или някаква древна традиция повелява,
когато някой дойде в Сарк за пръв път, да го карат първо да спринти-
ра, за да заслужи правото да види острова? Каквато и да е причината,
решавам да се доверя на импровизирания си гуд и хуквам след него.

Накрая достигахме целта, която се оказва оранжев трактор с ремар-
ке. Последното е оборудвано с ламаринен покрив и гръсчени скамейки,
които побират към 15-ина души, седнали много нагъсто. С доволен вид
Томас се настанява и ми сочи мястото до себе си:

– Разбра ли сега? Селцето е чак горе – два километра по-нататък по
този стръмен хълм. Ако не свариш да си заемеш място в трактора,
трябва или да се катериш пеша догоре, или да чакаш тракторът да се
върне за следващия курс. А това отнема доста време!

И наистина, скамейките се заемат за броени минути. Местният
Джо Таксито минава да обере от всички ни по две лири за услугата,
след което оранжевото му возило с подобавъчен грохот се затътря
нагоре по хълма. Всички пътници, пристигнали след нас, остават да
гледат жално, обвити в облаци прах и черен дим.

С трясък и гръм се придвижваме из чудно красива гора през тунел от
зеленина. Горе на върха ни чака Селцето – то си е едно-единствено на
Сарк. В него се намират най-важните сгради – няколкото магазинчета,
пощата, училището, църквата, двете банки и трите кръчми. Сарк
има около 600 жители; тези, които не живеят в Селцето, си имат къ-
щи, пръснати тук и там из острова.

Том гордо ме отвеща до обширен гараж, пълен с велосипеди:

– Водя ви клиент! – казва на момичето, което ни посреща, а мен уве-
рява: – Това е най-евтино място!

Наемам си колело за деня и се обръщам да се сбогувам с Том, когато той изведнъж се провиква:

– Абе я дайте и на мене едно! – и към мен: – Ще те заведа до Малкия Сарк!

– А погребението? – питам.

– Има време дотогава! – махва Том. – Все пак, с колело съм – за нуда време ще се върна.

После полита напред като комета и аз пак хуквам да го гоня, този път на гуми.

На Сарк няма асфалтирани пътища. Въртим педалите първо между къщите на Селцето, после през лозя и полянки.

Сарк е едно от малкото останали места в света, където изобщо няма автомобили. Разрешени са само трактори, велосипеди и конски впрягове.

Малкият Сарк е миниатюрно островче, долепено до южната страна на Сарк, до което се достига по тесен път. Нещо като пътя до Стария Несебър, ако не беше асфалтиран и ако се възвисяваше доста над морското равнище, ескортиран от отвесни скални зъбери от двете си страни. Обгражда ни морето – прозрачно бистра вода с чудно син цвят.

Попадаме право в рая – спокойствие и зеленина, прекрасни градинки, бели селски къщурки, отрупани с цветя. Една от тях е гостилница. Влизаме в нея и аз тъкмо се каня да се настаня на масичка в очарователната градинка, когато Том ме дръпва по-навътре между дърветата. Оказва се, че там се крие втора, още по-хубава градина... с приветлива табелка, на която пише нещо като: *Да ни прощават нашите приятели туристите, но тази градина е запазена само за местни хора.*

Там се настаняваме и си поръчваме питие – вино за мен и джин за Том, който изглежда просто очарован, че е успял да вкара контрабандно туристка в райската градина на местните. Научавам, че алкохол се продава единствено в неделя след 12 ч. За наш късмет, тъкмо минава 12 ч. Но ето че Том се удря по челото:

– Леле, погребението! – изгълтва джина си наведнъж и вместо *Довиждане* заявява: – Защо не дойдеш и ти?! Като ти омръзне да се разхождаш, ела в централната кръчма! Ще сме приключили вече с гробищата и ще пийваме там. Последният кораб за Гърнси е в пет. Гледай да не го изпуснеш, че следващият е чак утре!

След тези прощални напътствия яхва колелото и окрилен от джина, се изгубва с пълна скорост по пътя.

Оставам сама. Рядко някъде човек може да остане толкова сам, колкото на Сарк – вървиш, вървиш, и не срещаш никого. Пред теб са само небето и морето, тук-там някоя изоставена воденица на 300 години, каменен фар или стаго овце. Въртя педалите, страните ми са зачервени от вятъра и виното; чувствам се отлично. Според картата в погнотието на Малкия Сарк има изоставени мини и долмен. Но за да слеза до тях по стръмния бряг и да се върна обратно, ще ми трябват няколко часа. Нямам толкова, затова се връщам към централната част на острова и продължавам на север.

По пътя се вмъквам в методисткия параклис да го разгледам. И тук, както и в църквата в Гърнси, има кът за деца. Такова нещо не съм виждала другаде! До самия олтар е поставена шарена палатка и пластмасови столчета и масички, игри като *Не се сърди човече*, моливчета, блокчета за оцветяване и различни играчки. Вътре е светло и уютно и ми е лесно да си представя какво удоволствие за децата е неделната служба – докато родителите им слушат пастора, те си играят и се забавляват. Пък и на някой от възрастните ако му доскучае, има с какво да се занимава. В църквата в Гърнси даже стоеше кошница с ябълки, на която пишеше: *Моля, почерпете се!*

Подкарвам колелото си по-нататък. Често виждам по пътя гърбени навесчета, под които са оставени зеленчуци и яйца. Така стават покупко-продажбите тук – вземаш си нужните продукти, а парите оставяш в подобие на пощенска кутия, закачено до тях. По всичко изглежда, че на тоя остров кражбата е нещо непознато.

Следващата ми спирка е замъкът в Сарк, обграден от чудна градина. Не го споменах досега, но Сарк е феодален остров. И не какъв да е, а единственият феодален остров в Европа! Тази година се честват 450 години, откакто кралица Елизабет I е назначила първия владетел на Сарк. Настоящият господар – сър Майкъл Бомон, вече не живее в замъка, а в къща в Селцето заедно със съпругата си Даяна. Но замъкът и островът все още са негово притежание, наследено от баба му – лейди Сибил Хатауей, на която се е паднала нелеката задача да управлява по време на двете световни войни. В продължение на няколко години Сарк е бил окупиран от нацистите, но поведението им тук не е било така брутално, както на останалите Нормандски острови – казват, че заслугата за това се дължи именно на силния характер на лейди Сибил и на отличното ѝ владеене на немския език.

Оставям колелото в замъка, прекосявам градината и се озовавам в необятна зелена гора. От около час не съм срещала никого – е, ако не се броят няколко зайци, стаго патици и внушително количество пеперуди. Постепенно гърбетата отстъпват място на назъбени скали, покрити с червеникав мъх, и ето че пред мен се простира морето. Докъ-

Сарк е свързан с Малкия Сарк посредством тесен провлак. Местните имат поверие, че там се навърта духът на куче на име Чико и затова магаретата отказват да го прекосяват (а не защото е тесен, стръмен и висок 260 фута от всяка страна!).

дето поглед стига – гладка синева, от която подават глава многобройни по-малки островчета. Не се виждат, не се чуват никакви следи от цивилизация. Чувствам се като Робинзон!

Връщам се обратно в замъка да си прибера колелото. Най-накрая виждам две туристки, които си пийват чай и похапват шоколадов кейк в градината. Тези лакомства по всяко време биха ме изкушили, но след консултация с часовника решавам да продължа на север – 15:30 ми-нава, а в 17:00 на всяка цена трябва да се кача на последното корабче за Гърнси, че утре рано сутринта имам да хващам оттам самолет...

Близко до местността Ereguerie има надпис, издълбан от будистки монаси в скалата, твърди пътеводителят. Като отколешен симпатизант на Тибет, съм си наумила да го видя. Но не остава много време, затова наистина трябва да побързам.

Скоро се появява още една убедителна причина да бързам – около мен внезапно засвистяват куршуми! Започвам да се чувствам като Ботевите четници. Какво му става на този остров? Нали доскоро възхвалявах тишината и спокойствието му?!

Една табела ме уведомява, че вече съм в местността Eperquerie, а друга, че тук е ловна зона. Не пише обаче по какво стрелят. Сещам се за оня надпис в Малкия Сарк: *Да ни прощават нашите приятели туристите...* Завъртам педалите с всичка сила и след известно време оставям гърмежите зад гърба си. Пред мен е северният край на острова – няколко пътечки след хресталака, останки от каменни кули и тук-там ръждясали оръдия.

Захвърлям колелото до едно дърво и с пионерски устрем се втурвам да обхождам пътеките... но скала с будистки надпис не намирам. Иначе скали не липсват, даже предимно такива се срещат наоколо. Какво ли се е въртяло в главата на авторите на пътеводителя, когато са писали указанията? Скала в местността Eperquerie! Със същия успех можеха да ни препоръчат като ориентир пресна сняг в Сибир или жълто паве в центъра на София. Върви че намери!

Часът е 16, а аз още препускам безславно из къпинака. Понеже нищо друго не помага, накрая заставам на една височинка и си казвам: *Добре! Сега, ако бях будистки монах, на коя точно скала щях да си издълбая надписа?* Ако щете вярвайте, но това действа! След пореден щателен оглед отвисоко погледът ми попада на скала, която изглежда издълбана! Зумирам с фотоапарата, за да се уверя – да, тя е! От радост мятам раницата си в един храст до пътеката – и без това оттук никой не минава – и се хвърлям да шурмувам скалата с фотоапарат в ръка. Правя няколко снимки и сега вече наистина трябва да тичам към колелото, че ще изпусна корабчето...

Е, първо трябва да си взема раницата. Бях я оставила до един храст на пътеката. Обаче коя пътечка? Само от мястото, на което стоя, виждам няколко... А къпинаци има дори още повече! Пак се хвърлям да спринтирам – от сутринта май само това правя. Трябва да си госта загубен, за да отидеш в най-северния край на непознат остров и да си

метнеш парите и паспорта в храстите, 40 минути преди да отплава последният кораб за гения. Вече усещам как ще спя, свита на кълбо под колелото в конюшните на лейди Сибил... когато, уф, виждам раницата да се подава изпод един храсталак. Добре че е яркосиня! Все пак като аксесоар повече ще ми пасва оранжевият трактор – по-трудно ще го губя от поглед.

Вече нищо не се изпречва между мен и колелото. Хуквам нагоре по къла... и почти се сблъскам с някого. Нима тук има и друг човек? Вдигам поглед – пред мен стои Гандалф! Шапката, брадата – всичко си му е на мястото! Само че вместо мантия носи бежов панталон и синя риза и вместо жезъл държи под мишница рисувателен блок. За миг забравям колко е часът – все пак човек не се сблъска всеки ден с любим герой от любимата книга! Загубила дар слово, го гледам с такова възхищение, щото известният магьосник започва да се чувства призван да каже нещо:

– Отивам да прерисувам тибетския нагпис на скалата – казва той.

– Ей там е! Никак не е лесно човек да го намери! – посочвам аз, изпълнена с гордост, че мога да бъда от полза на Гандалф.

Разменяме още няколко реплики – покрай всичките емоции от намирането на скалата, загубването на раницата, напредването на часа и пр., вече не помня какви бяха, но знам, че със сигурност са били дълбокомислени и многозначителни. Спомням си, че накрая го попитах може ли да го снимам и той се съгласи.

– Един приятел казва, че ако всеки, който иска да ме снима, ми дава по една лира, досега да съм станал много богат!

– Ами защото приличате на Гандалф!

– Да, знам! – смее се той.

Ще ми трябва магическата му помощ, за да стигна навреме за кораба! Въртя педалите до Селцето с всичка сила, намирам гаража, връщам колелото и питам има ли пряк път към пристанището. Момичето любезно ми обяснява, че има път през лозята и ако го хвана, няма да ми се налага да мина пак през Селото.

Тръгвам през лозята. Отначало е лесно – пътеката е една и я следвам. В един момент обаче тя просто изчезва и за пореден път се озова-

вам сама сред дивата природа. О, не, пак ли?! Хич ли не се поучих от историята с раницата? Пет без двайсет е! Какво да правя сега?

Тъкмо пипалата на паниката да ме стиснат за гърлото, чувам зад гърба си познат глас:

– Привет! Момичето с колелетата ми каза, че си питала за пътя през лозята!

Обръщам се и с неизразимо облекчение съглеждам Том от Гърнси!

– И аз ходих да си върна колелото – обяснява той, докато аз се въздържам да му се хвърля на врата от радост – все пак британски подавик е човекът, предполагам, че не е свикнал на славянски емоционални изблици.

Започваме да търсим проклетата пътечка заедно. Става напълно ясно, че ако бях сама, никога нямаше да я намеря. Накрая Том ме извежда... право пред централната кръчма!

– Ти не дойде да пийнеш с нас, но все още има време – чувам го да казва.

– Как така има време?! Остава по-малко от четвърт час до корабчето! – възкликвам.

– Знам един пряк път – ухилва се той.

И така – напук на всички времеви закони, се озовавам и в кръчмата, където са се събрали всички костюмирани господа и вдигат наздравници. Изгълтваме за отрицателно време по чаша вино и дружно се втурваме в галоп надолу по хълма. Вече се чувствам съвсем като една от тях.

Корабчето кротко ни чака на пристана. Мятаме се на палубата в последния възможен момент. Ушите ми бучат от виното и бързането и като затворя очи, пред мен дефилират зелени и сини островни гледки. Разнообразявани тук-там от оранжеви трактори, скали с тибетски надписи и Гандалф.

Съвсем нормален есенен ден на остров Сарк!